

Nr 627

Av herr Antonsson m. fl., om vissa skattelättnader för ensamstående barnförsörjare, m. m.

(Lika lydande med motion nr 517 i Första kammaren)

Reglerna angående familjebeskattningen reformerades på vissa punkter genom beslut av 1960 års riksdag. Det innebar bl. a. att gift förvärvsarbetsande kvinna erhöll höjning av förvärvsavdraget. Vidare utsträcktes ortsavdragen att gälla såväl den statliga som den kommunala beskattningen. Beträffande de ensamstående skattskyldiga med hemmavarande barn likställdes dessa med gifta endast i fråga om ortsavdrag och skatteskala.

Genom reformen eliminerades sålunda en del av orättvisorna i familjebeskattningen. Det synes emellertid uppenbart att familjebeskattningen alltjämt måste uppmärksammas och åtgärder vidtas för att undanröja orättvisor som den alltjämt innebär. Vi syftar härvid främst på de ensamstående familjeförsörjarna.

Enligt vår mening har inte tillräcklig hänsyn tagits till de ensamstående familjeförsörjarnas situation. De speciella kostnader som är förknippade med förvärvsarbete utanför hemmet blir otvivelaktigt mer betungande för dessa än för fullständiga familjer, även om bägge makarna där har förvärvsarbete.

I sammanhanget kommer osökt de generella barnbidragen in i bilden. Vid fjolårets riksdag hemställdes i likalydande motioner I: 52 och II: 68 att frågan om indexreglering av de allmänna barnbidragen utreds. Motionskravet vann också gehör i riksdagen. Andra lagutskottet hade vid behandlingen av motionen funnit en översyn av de allmänna barnbidragen angelägen samt vidare ifrågasatt om inte vid översynen bl. a. särskilt de ofullständiga familjerna bör beaktas.

Från och med i år har barnbidragen höjts, lika för alla. De ofullständiga familjernas situation har emellertid härmed inte ägnats den speciella uppmärksamhet som vi anser erforderlig. Enligt vår uppfattning bör dessas problem särskilt beaktas. Ett obestriddigt faktum torde nämligen vara, att de kostnader — direkta utgifterna för barnen — som de generella barnbidragen är avsedda att täcka uppgår till större belopp, i många fall avsevärt större, i de ofullständiga familjerna än i de fullständiga, även om bägge makarna där har förvärvsarbete. Den utomordentligt viktiga barnfostrande uppgiften delas i senare fall makarna emellan, medan den ensamstående

familjeförsörjaren har att ensam handha denna uppgift. Detta innebär bl. a. att den ensamstående inte heller i samma utsträckning kan ägna sig åt t. ex. klädvård etc., som är nödvändig för att hålla utgifterna för barnens kläder inom den ram som barnbidragen förutsätter.

Av skäl som ovan anförts måste det anses angeläget undersöka möjligheterna att ge de ofullständiga barnfamiljerna en höjning av barnbidragen. Enligt vår mening skulle härigenom den klyfta som nu förefinns mellan de fullständiga och ofullständiga barnfamiljernas situation minskas.

Av ensamstående familjeförsörjare utgör mödrarna flertalet. I regel lever de också under blygsamma ekonomiska förhållanden. I motsats till de gifta förvärvsarbetande kvinnorna saknar de alltså rätt till förvärvsavgift. Det dubbla ortsavgift som genom 1960 års reformbeslut genomfördes innebar viss förbättring för de ensamstående familjeförsörjarna i beskattningshänseende. Emellertid anser vi en prövning av gällande regler vara påkallad varvid man bl. a. bör undersöka möjligheterna att för denna kategori människor med barn som studerar efter 16 års ålder utsträcka reglerna för ortsavgiften att gälla något eller några år längre.

Samtidigt bör även rätten till förvärvsavgift för ensamstående förvärvsarbetande mödrar prövas. Även härvid bör beaktas möjligheterna till en höjning av ifrågakvarande åldersgräns i de fall då barnen till de ensamstående föräldrarna studerar. Förutom den sociala motiveringen anser vi att utvecklingen på utbildningsområdet — den nioåriga obligatoriska skolan samt de av 1957 års skolberedning föreslagna tvååriga fackskolorna — lett till att 16 år inte längre kan betraktas som den genomsnittliga åldern för inträde i arbetslivet.

En allsidig prövning av här berörda problem i syfte att underlätta de ensamstående familjeförsörjarnas situation är enligt vår mening ett angeläget rättvisekrav.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt prövning och förslag angående möjligheterna att underlätta de ensamstående barnförsörjarnas situation genom särskild höjning av barnbidragen, vidgning av rätten till ortsavgift och införande av rätt till förvärvsavgift i enlighet med vad i motionen anförts.

Stockholm den 26 januari 1962

Johannes Antonsson

Stig F. Hansson
i Önnarp

Einar Gustafsson
i Kårby